

**Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**

Iktatási szám: 36473-1-7/2007.

Tárgy: vaddisznós-kert létesítés
Melléklet: térkép

***Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
Csongrád Megyei Földművelésügyi Hivatal
Vadászati és Halászati Felügyelőség***

**Szeged
Deák Ferenc u. 17.
6 7 0 1**

SAKCHATÓSAKI ÁLLÁSFOGLALÁS

A Dalerd Zrt. (Szeged, Zsótér u. 4/b) kérelmére, az FVM Csongrád Megyei Földművelésügyi Hivatal Vadászati és Halászati Felügyelőség 8266-6/2006. sz. megkeresése és a Dalerd Zrt. M/421-4/2006. sz. iktatószámú irata alapján az Alsó-Tisza-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (továbbiakban ATI-KTVF) **szakhatósági hozzájárulását adja**

a Derekegyház 0446/1 hrsz.-ú ingatlanon vadgazdálkodási és vagyónvédelmi célú kerítés, továbbá vaddisznó befogó rendszer és nevelőkert létrehozására illetve üzemeltetésére

az alábbi kikötésekkel:

- 1) A bekerítés kizárólag a térképmellékleten bejelölt, mintegy 110 ha-os területet érintheti, az ATI-KTVF nem járul hozzá a vaddisznós-kert tervezett területén annak délnyugati, utakkal határolt három erdőrésztetének bevonásához.
- 2) Az engedélyes köteles folyamatosan legalább 2 db olyan vaddisznó-befogó működtetésére, mely alkalmas a környező területeken élő vaddisznók befogására.
- 3) A kezelő személyzet köteles a befogásokkal, állomány nagyságokkal, szaporulattal, elszállításokkal és pusztulásokkal kapcsolatos adatokat szolgálati naplóban, illetve az erre a célra létesített „kertnaplóban” rögzíteni, oly módon, hogy a területen élő vaddisznó-állomány nagysága, ivaráránya és koreloszlása folyamatosan követhető legyen.
- 4) A területen legfeljebb 25 felnőtt egyed tartható. A felnőtt egyedek szaporulatát az üzemeltető köteles tárgyév augusztus 31-ig teljes mértékben kifogni és elszállítani.
- 5) Szaporulat legfeljebb az elpusztult vagy elszállított felnőtt egyedek pótlására tartható meg a területen.
- 6) A tevékenység szüneteltetésekor a kerítés legalább 8 db, egyenként 10 m hosszú, a kerítés mentén minden égtáj irányában egyenletesen elhelyezkedő szakaszán el kell távolítani a dróthálót.
- 7) A tevékenység felhagyásakor a kerítést el kell bontani.
- 8) Az alapállapot felvétele érdekében a Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek, valamint a védett fajok állományát 2007. évi vegetációs periódusban fel kell mérni. A felmérést arra jogosult,

referenciákkal bíró szakértő személy vagy szervezet végezheti. A felmérés eredményét 2007. július 31-ig meg kell küldeni az ATI-KTVF részére.

- 9) **Jelen hozzájárulás 2010. augusztus 31-ig érvényes.** A tevékenység folytatása előtt értékelni kell a tevékenység hatását a Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek, valamint a védett fajok állományaira. Ennek érdekében újabb élővilág-védelmi felmérést kell végezni (a megelőző pontban szereplő feltételekkel megegyezően), az adatokat össze kell vetni a 2007. évi felmérés adataival, elemezni kell a tevékenység hatását a Natura 2000 területre.
- 10) Az üzemeltető köteles a vaddisznók tevékenységét figyelemmel kíséni (különös tekintettel a védett növényfajok élőhelyének esetleges károsítására) és az állomány nagyságát olyan szinten tartani, hogy az ne okozhassa védett növények és a Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek károsodását, veszélyeztetését.
- 11) A tevékenység nem okozhatja a terület használatának, jellegének további megváltozását.
- 12) Biztosítani kell a természetvédelmi kezelő és a természetvédelmi hatóság részére az helyszíni ellenőrzés lehetőségét.

Az ATI-KTVF egyben kezdeményezi a vadászati hatóságnál az engedély nélkül épült kerítés mellékelt térkép szerinti részleges elbontására és áthelyezésére történő kötelezési eljárás lefolytatását, valamint vadgazdálkodási bírság kiszabását.

INDOKOLÁS

A Dalerd Zrt. vaddisznó nevelőkert létesítés és működtetés iránti kérelmet nyújtott be 2006. március 7-én az FVM Csongrád Megyei Földművelésügyi Hivatal Vadászati és Halászati Felügyelőségére. A Dalerd Zrt. M/50-3/2006. sz. megkeresésében előadta, hogy a Derekegyháza 0446/1 hrsz.-ú erdőterület 160 ha-os részén vaddisznó nevelőkertet kíván létesíteni, melyben 100 koca és 20 kan szaporítását tervezi. Megkereséséhez csatolta a Derekegyháza Rt. hozzájárulását.

Az FVM Csongrád Megyei Földművelésügyi Hivatal Vadászati és Halászati Felügyelősége 2006. október 31-én szakhatósági állásfoglalás megadása érdekében megkereste az ATI-KTVF-et tárgyi ügyel kapcsolatban.

Az érintett terület Natura 2000 terület részét képezi, az Alsó-Tisza-völgy Különleges Madárvédelmi Terület (kódja: HUKN10007) és a Vásárhelyi Kék-tó Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület (kódja: HUKM20002) területén található. A Natura 2000 területek listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, az érintett területek helyrajzi számos listáját a Magyar Közlöny 2005/80. számában megjelent KvVM közlemény tartalmazza. A kijelölést időközben megerősítette a 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelet is. A területen megtalálható a fenti Korm. r. 4. B) mellékletében felsorolt, az Európai Közösség szempontjából kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok közül a pannon szikes gyepes és mocsarak, valamint a keményfás ligeterdő (mindezt az ÁESZ 17-9261-2/2006. sz. szakhatósági állásfoglalásában foglaltak is megerősítik).

Az ATI-KTVF a tervezett tevékenység hatásainak becslése érdekében 36473-1-1/2006. iktatási számon a tényállás tisztázása érdekében további adatokat kért a Dalerd Zrt.-től. A válaszul megküldött tájékoztatásban szereplő adatok több ponton ellentmondásban voltak a korábban a vadászati hatósághoz benyújtott dokumentációval, ezért az ATI-KTVF újból a tényállás tisztázására szólította fel a Dalerd Zrt-t, melynek az M/421-4/2006. sz. iktatószámú iratában eleget tett.

Az ATI-KTVF képviselőjében [REDACTED] természet- és tájvédelmi osztályvezető 2006. december 18-án személyesen is megtekintette a helyszínt, [REDACTED] vezérigazgató (Dalerd Zrt.) és [REDACTED] vadászati felügyelő társaságában. Ekkorra a terület körbekerítése megtörtént, 2 db vaddisznó-befogó már beélesítve üzemelt. Az északi bejárat közelében mintegy

0,5 ha területű tómeder kialakítása történt meg. Ugyancsak friss földmunkák jelezték több úti menti csatorna (árok) kialakítását. ██████████ ismételten megtekintette a területet 2007. január 4-én, körbejárva a megépült kerítés teljes hosszát.

Az ügy kapcsán a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban KMNPI) 3196-2/2006. sz., 2006. október 17-én kelt iratában tájékoztatta az ATI-KTVF-et arról, hogy a Derekegyháza 0446/1 hrsz.-ú ingatlanon területi munkatársai az ingatlan bekerítését tapasztalták. A terület az Alsó-Tisza-völgy Különleges Madárvédelmi terület (kódja: HUKN10007) és a Vásárhelyi Kék-tó Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület (kódja: HUKM20002) részét képezi. A KMNPI tájékoztatásul leírta, hogy a bekerített területen az alábbi, Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek fordulnak elő:

a Vásárhelyi Kék-tó vonatkozásában:

- pannon szikes gyeppek és mocsarak,
- keményfás ligeterdő,
- vöröshasú unka,

az Alsó-Tisza-völgy vonatkozásában:

- 28 jelölő madárfaj, többek között a fokozottan védett bölömbika, rétisas és fekete gólya.

Ezen kívül a bekerített terület mocsaras részén számos vízhez kötődő, így védett kételtű és hulló él és szaporodik. A 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet alapján védett növényfajok (pettyegetett öszirózsa – *Aster sedifolius*, sáfrányos imola – *Centaurea solstitialis*, nyúlánk sárma – *Ornitogalum pyramidale*, Bieberstein-gyujtoványfű – *Linaria biebersteini*), valamint védett kételtű-, hulló- és madárfajok élőhelye.

A kérelmező M/421-4/2006. sz. iktatószámú levelében, valamint képviselője 2006. december 18-án személyes tájékoztatás alapján a következőket adta elő:

A körbekerítés a Derekegyház 0446/1 hrsz.-ú ingatlan mintegy 160 ha-os részét érinti. A területet a múlt században vadászati céllal alakították ki, melyet bizonyítanak például a széles nyiladékok, az erdőszegélyek orgona és más cserjékkel történő beültetése is. A nagy területén szikes talajú erdő gazdasági célú erdészeti tevékenység folytatására nem alkalmas. A terület közelében folyik a fogolyrepatriációs tevékenység, mely sikerének nem kedvez a térségben növekedő állományú vaddisznó. A bekerítéssel érintett területen jelenleg is rendszeresen előfordul mintegy 25-30 vaddisznó, mely alkalmanként ennek többszöröse is lehet. Ezen kívül rendszeresen látogatja a területet mintegy 40 szarvasmarha, 80 juh, 90 ló és 60 házisertés, jelentős károkat is okozva.

A tervezett tevékenység fő célja, hogy a környékben élő vaddisznó egyedeket befogja. A befogott egyedeket részben elszállítaná a Dalerd Zrt. más disznóskertjeibe, illetve a Derekegyháza 0446/1 hrsz.-ú területen bekerített állomány pótlására, fejlesztésére (minőségi csere) használná fel. A területen a vaddisznó állománya folyamatos kontroll alatt állna. A folyamatos etetéssel, a koncentrált etetőhellyel és vadfölddel, valamint mesterséges dagonyázóhellyel elérhető lenne a természetes élőhelyek terhelésének csökkentése. Amennyiben nem kerítenék be a területet, a vaddisznó-állomány várhatóan tovább nőne. Egyúttal megmaradna a terület erős, elkóborolt háziállatok által történő terhelése.

A kérelem benyújtásának időszakában hatályos, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 10. § (1) illetve (2) bekezdése alapján hatósági eljárásban elfogadásra kerülő terv jóváhagyásához, módosításához, amennyiben az az eljáró hatóság rendelkezésére álló adatok szerint Natura 2000 területre jelentős hatással lehet, a természetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulása szükséges; illetve a természetvédelmi hatóság csak akkor járulhat hozzá az (1) bekezdésben meghatározott tervhez, illetve egyéb környezethasználatához, ha megállapítható, hogy azok nem veszélyeztetik vagy károsítják a Natura 2000 területet, illetőleg nem ellentétesek a kijelölés céljaival. (A 2006. október 16. óta hatályos szövegezés szerint: 10. § (1) „Olyan terv vagy beruházás elfogadása, illetőleg

engedélyezése előtt, amely nem szolgálja közvetlenül valamely Natura 2000 terület természetvédelmi kezelését vagy ahhoz nem feltétlenül szükséges, azonban valamely Natura 2000 területre akár önmagában, akár más terv vagy beruházás részeként az ott megtalálható élővilágra vonatkozó adatok alapján várhatóan jelentős hatással lehet, a terv kidolgozójának, illetőleg a beruházást engedélyező hatóságnak vizsgálnia kell a tervnek vagy beruházásnak a Natura 2000 területen előforduló, a terület jelölésének alapjául szolgáló, az 1-4. számú mellékletben meghatározott fajokra és élőhelytípusokra gyakorolt hatását; illetve: (2) A természetvédelmi hatóság az (1) bekezdés szerinti beruházást akkor engedélyezheti, illetőleg ahhoz szakhatóságként akkor járulhat hozzá, ha megállapítható, hogy az nem veszélyezteti vagy károsítja a Natura 2000 területet, továbbá - a 4. § (1)-(2) bekezdésének figyelembevételével - nem ellentétes a jelölés céljaival”.)

A vaddisznó jelenléte a területen veszélyezteti, károsítja a védett növényfajok állományát, a védett kételtűfajok szaporodóhelyét veszélyezteti, védett madárfajok élettevékenységét zavarja. Amennyiben a tervezett tevékenység a természetes módon jelen lévő állomány feldúsulását, feldúsítását okozza, az esetben ellentétes a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 42. § (1) illetve (2) bekezdésében („*Tilos a védett növényfajok egyedének veszélyeztetése, engedély nélküli elpusztítása, károsítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása.*” illetve „*Gondoskodni kell a védett növény- és állatfajok, társulások fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok, vízháztartás megőrzéséről.*”), továbbá a 43. § (1) bekezdésében („*Tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kínzása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy bújóhelyeinek lerombolása, károsítása.*”) foglaltakkal.

Az ATI-KTVF döntése során mérlegelte a rendelkezésre álló adatokat, információkat, így különösen a kérelmező által előadottakat, a KMNPI nyilatkozatában foglaltakat, a terepi bejárás tapasztalatait, valamint a szakirodalomban fellelhető és a tárgyra vonatkozatható tényeket.

A tevékenység engedélyezése mellett szólnak az alábbiak:

- A kérelmező szerint csökken a terület elkóborolt háziállatok általi terheltsége (a bejárások során néhány lópata-nyom volt látható).
- A kérelmező szerint a 25 egyed vaddisznó állomány jelenleg is a területen található, így nem nő a vaddisznó által okozott terhelés (a bejárások során látható volt néhány, vaddisznó egyed jelenlétére utaló lábnyom a kerítésen belül és kívül is).
- A kérelmező szerint a mesterséges etetés szintén csökkenti a természetes élőhelyek vaddisznó általi terheltségét.
- A kérelmező szerint a vaddisznó-befogás vélhetően növeli a közelben folyó fogoly-repatriációs program sikerét, a predáció csökkentése révén. Mindez közügyet – biológiai sokféleség növelése – szolgál.

A tevékenység elutasítása mellett szólnak az alábbiak:

- Szakmai körökben közismert tény, hogy a vaddisznó – életmódjából és táplálék-összetételéből következően – igen jelentős túrasi kárt okoz. Ezáltal több, a területen előforduló földön fészkelő madárfaj, védett növényfaj valamint a szikes jelölő élőhely veszélyeztetett.
- A vaddisznó állománya a faj életmódjából fakadóan, még zárt területen is csak jelentős pontatlansággal becsülhető. Ezáltal nehezen tervezhető a várható állomány, jelentősen alulbecsülhető az. Végeredményben ez a kérelmező által feltételezett károkozás megnövekedését okozhatja.
- A befogók működésének sikeressége nem garantált, nem biztos a szaporulat teljes kifogása. Ezáltal jelentős állománynövekedés fordulhat elő, szintén a túrasi kár növekedésével.
- A kérelmező az állománynövekedést a természetben tapasztalt szaporulat, mintegy 3 felnevelt malac/koca átlag alapján becsüli. Mesterséges körülmények között (az etetés hatására, illetve

ha a jobb minőségű kocák szelekciójával) a szaporulat ennél jelentősen magasabb lehet. Ráadásul a fentebb jelzett átlag az itt tervezett kifogás időszak vége utáni adat. Feltételezhető, hogy megfelelő körülmények esetén az 5 kan, 20 koca mellett akár 100 feletti süldő is a területen lehet a tavaszi-nyári eleji időszakban.

- A jelenlegi vaddisznó-állomány nincs a területre zárva, bármikor kimehet onnan. Az etetés bármilyen okból (például műszaki-technikai vagy gazdasági, emberi fegyelmezetlenség) elmaradása esetén a vaddisznók túrási tevékenysége ugyancsak jelentősen megnőhet.
- Kerítés nélküli területen elméletileg a jelenleg feltételezett 25 egyednél is magasabbra nőhet az állomány. A gyakorlatban azonban a fajra nem jellemző, hogy az adott territóriumban élő csoport a családi-rokonsági körön kívüli egyedeket természetes körülmények között megtúrná élőhelyén. Így a gyakorlatban nem várható számot tevő állománynövekedés.

Az előbbieket összefoglalva, a területen a vaddisznók mozgásának kerítéssel történő korlátozása, 5+20 felnőtt egyed bejuttatása (benntartása), ezek és szaporulatának fenntartása igen jelentős kockázattal jár a területen előforduló védett természeti értékek, illetve a Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek szempontjából.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 10. § által előírt kötelezettség, mi szerint a természetvédelmi hatóság csak akkor járulhat hozzá Natura 2000 területen tervezett tevékenységhez, ha az kétséget kizáróan nem ellentétes a kijelölés céljaival, nem teljesül.

A terület adottságainak figyelembe vételével lehatárolhatók azonban a jelentős összefüggő foltot alkotó szikes élőhelyek és a tényleges erdőterületek (ezt a lehatárolást megteszi például a MEPAR-rendszer is). A veszélyeztetett természeti értékek (védett fajok, Natura 2000 jelölő fajok és élőhelyek) a szikes területen fordulnak elő, mely a bekerített terület délnyugati része, mintegy 50 ha kiterjedésben. A bekerített terület többi, mintegy 110 ha-os része keményfás ligeterdő, mely egyben jelölő élőhely is. Mivel vadászati célú erdőnek telepítették, jelentős mennyiségben ültettek a szegélyekbe orgonát, tamariszkuszt és más, természetes állapotban nem jellemző cserjéket. Ezek sok helyen előzönlítették a kiritkult erdőt, a tisztásokon nagy borításban megjelenve. Több nagy foltban akácos jellemző. A területen található keményfás ligeterdőben élő Natura 2000 jelölő madárfajok állománya várhatóan nem károsodik a vaddisznó-tartás miatt, mivel nem földön fészkelő fajokról van szó.

Előzőeket mérlegelve az ATI-KTVF a szikes vegetációjú területeken, mintegy 50 ha kiterjedésben nem járul hozzá a tervezett tevékenységhez, ott a kerítés elbontását kezdeményezi. A terület mintegy 110 ha-os részén – a rendelkező részben tett kikötésekkel – hozzájárul a tevékenység végzéséhez.

A kikötések indokai:

Az 1) kikötés a fentebb leírt területi, élőhelyi jellegzetességek miatt szükséges, a jelölő fajok és élőhelyek, valamint a védett fajok veszélyeztetésének elkerülése érdekében.

Az 2)-7) pontban szereplő kikötések tartalmát a Dalerd Zrt. M/421-4/2006. sz. iktatószámú irata tartalmazza, mint üzemeltetési tervet. A tervben megfogalmazottak terv szerinti és tényleges folytatása, valamint azok pontosítása szükséges a természeti károk megelőzése érdekében.

A 8)-11) pontok előírásainak célja, hogy a tervezett tevékenység Natura 2000 területre gyakorolt hatásait meg lehessen becsülni, melyek alapját a begyűjtendő adatok képezik. Az időbeli korlátozás célja, hogy lehetőséget adjon arra, hogy a Natura 2000 területre potenciálisan jelentős hatással bíró tevékenység Natura 2000 területre gyakorolt hatásait a működtetés első időszakának tapasztalatai alapján meg lehessen becsülni.

A 12) pont a 275/2004. Korm r. 12. §. előírásait ismétli meg.

A tevékenységnek 160 ha helyett 110 ha területen történő folytatása várhatóan nem okoz hátrányt, hiszen az eredeti kérelem 160 ha területre, azonban 20+100 felnőtt állatra vonatkozott, szemben a

jelenleg tervezett 5+20 állattal. A Dalerd Zrt. M/421-4/2006. sz. levele alapján a tervezett 25 felnőtt disznó a terület természetes eltartóképesége alatti állomány, így a tervezett mesterséges etetéssel az állomány a tervezettnél kisebb területen is fenntartható.

Bár a kérelemben szereplő ingatlanon az ingatlan-nyilvántartásban nem szerepel bejegyzésként a természetvédelmi oltalom, azonban az ATI-KTVF véleménye alapján megalapozott a tervezett tevékenység természetvédelmi szempontú feltételekhez kötése. A közösségi jelentőségű természeti értékek megóvása a Magyar Köztársaságnak a csatlakozás, azaz 2004. május 1. óta kötelessége. A Natura 2000 jogi jelleg bejegyzése az ingatlan-nyilvántartásba technikai jellegű kérdés, amely nem érinti a Natura 2000 hálózatba tartozás tényét, amennyiben az adott ingatlan megfelel a kijelölés kritériumainak, vagyis azon közösségi jelentőségű faj vagy élőhely jelentős állománya megtalálható. Az irányelv (és ezzel összhangban az európai uniós joggyakorlat) alapján az olyan élőhelyeken, ami megfelel a Natura 2000 területté nyilvánítás feltételeinek, a jogszabályi kihirdetés előtt is biztosítani kell az ott előforduló uniós jelentőségű természeti értékek megőrzését. Az EU irányelveinek végrehajtását az adott tagállam jogi és közigazgatási sajátosságaitól függően a tagállamra bízta, de az irányelvek tartalma közvetlenül is alkalmazható a tagállamokban. A fentiek miatt a közösségi jelentőségű fajok vagy élőhelyek esetleges károsodása esetén a Magyar Államnak felelősséget kell vállalnia az EU előtt. Mindezt alátámasztja több Európai Bírósági ítélet is.

Előbbieken túl a természetvédelmi hatóság a 275/2004. (X. 8.) Korm. r. 8. § (5) bekezdés alapján szakhatósági megkeresés hiányában, vagy korábban jogszerűen megkezdett tevékenység folytatása esetén is köteles lenne a Natura 2000 terület integritását veszélyeztető tevékenység felhagyását kezdeményezni („A 7. § hatálya alá nem tartozó kijelölt Natura 2000 területeken folytatott, a természetvédelmi céllal ellentétes magatartás tanúsítóját, valamint engedélyköteles tevékenységet a meghatározott engedély vagy hozzájárulás hiányában, illetőleg az engedélyben, hozzájárulásban foglaltaktól eltérő módon végzett e tevékenységének folytatásától az igazgatóság - amennyiben más az engedélyezésre jogosult hatóság, annak megkeresésével - eltiltja. A tevékenység tilalma helyett korlátozás is elrendelhető, amennyiben a Natura 2000 terület céljának biztosításához ez is elegendő.”).

A szakhatósági állásfoglalást a 275/2004. (X. 8.) Korm. r. 10. § (1) bekezdés alapján adta ki az ATI-KTVF.

Szeged, 2007. január 8.

dr. [REDACTED] s. k.
Műszaki igazgatóhelyettes

Kapják:

1. Címzett
2. KMNP Igazgatóság – tájékoztatásul
3. Irattár
4. Hatósági nyilvántartás